

HETI SZEMLE

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
 Egy évre — — — — — 6 korona — fillér
 Félévre — — — — — 3 " —
 Negyedévre — — — — — 1 " 50 "
 Tanítóknak és kézműiparosoknak egy évre 4 korona
 Egyes szám ára 20 fillér.

Felelős szerkesztő
BÁTHORY ENDRE.
 A lap kiadója:
 A „PÁZMÁNY-SAJTÓ“

A szerkesztőséget és kiadóhivatalt illető összes küldemények, pénzek, hirdetések stb. a „Pázmány sajtó“ czimére küldendők, (Iskolaköz 3. sz.)
 Hirdetések jutányos árban vételnek fel.
 Nyitlár sora 40 fillér.
 A lap megjelenik minden szerdán.

Drága az élet.

Nehéz az élet!... Bereg szép-tollu költőjének, néhai jó Buza Sándornak eme szavait bátran variálhatjuk most úgy, hogy drága az élet. Drága bizony, még pedig méregdrága. Ilyen világra aligha emlékeznek még a legöregebb emberek is, sőt talán maga az öreg krónika sem tudná megmondani, mikor és hol volt ehhez hasonló, amilyen viszonyok vannak most ebben az országban.

A 70-es években volt ilyen drágaság, de csak a kenyérnekvalóban. Ezt ellensúlyozta a többi lelmi czikkek és ruházat olcsósága. Ma minden kétszeres, sőt háromszoros árra szökött fel. Akármit kell beszerezni, mindenért dupla árt kérnek. Drága a pénz, drága a liszt, drága a hus, drága a fa, butorok, vasneműek, — drága minden a kerek ég alatt.

Az okát sokan kutatják és a legkülönfélébb jelenségekben vélik feltalálni. Sokan a sztrájkolókat okozzák, másutt hiányt konstatálnak a szükséges anyagokban, vannak, akik a hatóságok tehetetlenségében

keresik a baj forrását az elharapódzott kartellekkel szemben. Valószínű, hogy mindegyiknek van valami része a közönség kizsákmányolásában, így aztán mind szorosabbra húzódik a vasgyűrű, mely a társadalmat fojtogatja.

A kartellrendszer kétségtelenül kárhóztatandó és terjedését törvényhozás útján is meg kellene akadályozni. A régi világban nem így volt ez és ahogy volt, sokkal jobban volt a fogyasztó közönség érdekéből. Hajdan egymásnak csináltak versenyt az elárusítók, megelégedtek a kisebb, de azért tisztességes haszonnal, adták áruikat a lehető legolcsóbb árban, hogy magokhoz édesgessék a vásárló közönséget. Ma éppen megfordítva forog a világ kerete, nem egymásnak csinálnak konkurrencziát az elárusítók, hanem összedugják a fejüket, kartelleket alakítva kimondják, hogy olcsóbban az árut senki sem adhatja, ők szedik a jó rebachot, azzal nem törődnek, ha a fogyasztó közönségről a bőrt is lenyuzzák.

Igy van ez manapság minden szakmánál, a hatóságok tehetetle-

nül állanak a kartellekkel szemben, sokan azt mondják, hogy nem is törődnek velök, nem is akarnak szembeszállani a bajjal, mert nekik magoknak megvannak az olcsóbb beszerzési forrásaik, a többi aztán hadd' nyögje a drágaságot, ha ugyan kibírja. Mi nem akarunk gyanusítani senkit, csak mint szállóigét konstatáljuk a fentebb elmondottakat, ami igen erősen dokumentálja, hogy a közönség körében az elke-seredés igen nagy a hatóságok iránt.

Egy fontos körülményre azonban lehetetlen, hogy ne utaljunk. A hus árából engedtek ugyan mérsárosaink kilónként 8 fillért, de mi ez a mellett az árhanatlás mellett, ami a piacon észlelhető. Ugy a vágó, mint a szuró állatok ára legalább is 50 százalékkal áll most alantabb, mint 2 hónappal előbb. Azt az állatot, amelyet ezelőtt két hónappal alig lehetett megvenni 100—120 forintért, ma megkapják 50—60-ért. Azért a husarak változatlanul maradtak, pedig az állatok árhanatlásához viszonyítva, 50—60 százalékkal kellett volna esniök.

Nem csudálkozunk tehát azon

Gyászbeszéd*)

ifj. Bottyán Antal építőmester temetésén

1907. szeptember 9.

„Jaj, de búsz ez a koporsó!
 Jaj, de nagyon szomorú!
 Minden virág, mely ráhajol,
 Egy fájdalom-koszoru
 Minden szem, mely reá tekint,
 Forró könnyekbe lábad...
 Kedves halott, Isten veled!
 Fáj a szívünk utánad.“

Gyászoló Közönség! Itt a nyitott sír szélén, a halál hideg gondolatával lelkünkön, engedjék meg nekem, hogy néhány alkalmi tanulságot írjak szívökbe.

A szentírás azt mondja, hálás szívünk úgy ismeri, imádságos ajkunk úgy vallja, hogy — jó az Isten! Jó, ha büntet; jó, ha áld. Jó, ha fölemel; jó, ha lesújt. Jó, ha megpróbál; jó, ha megvigasztal.

És mégis — itt a megnyílt föld méhé előtt, mikor látjuk, mint készül magába temetni örökre azt, akit mindnyájan ismertünk, mindnyájan becsültünk, mindnyájan szeretünk, a szüleszerető jó fiut, a hűséges férjet, a munkaedzett férfit, a becsületes polgárt; mikor látjuk a könyvet az édes apa szemén, ki annyi gonddal nevelt, szeretettel ápolt fiát, a legkisebbet, talán legkedveseb-

*) A gyászoló család óhajának akarván ologot tenni, közöljük e mogható gyászbeszédet. Szerk.

bet vesztette el; mikor látjuk a fiatal özvegyet, ki életének támaszát, minden örömét, reménységét, vigasztalását tette e koporsóba; mikor látjuk a gyászba borult anyát, testvéreket, rokonokat, kik mindnyájan az érező szív mély fájdalomával állják körül e koporsót: — szívünk megdobban, egy perere sötét felhő borul hívó lelkünk elé s fájdalommal emeljük könyes szemünket az égre: — Hát jó az Isten? Ha jó, miért ragadja el az apától a fiut, a gyöngö nőtől a férjet, miért borít gyászt a szerető szivekre? Ha jó az Isten, miért küldi ránk a halált, miért rendelte a halált?

Gyászoló Közönség! E panaszos kérdésre nagyon könnyű a felelet.

Isten a halált nem rendelte. Ő sokkal jobb, hogysen ily fájdalmas dolgot teremtett volna; sokkal szebb, mintsem ily rut dolgot alkotott volna. Az undok halál szerzője, létrehozója: az emberi gyarlóság, a bűn.

Olvastuk mindnyájan a biblia első lapjain, hogy a bűnbeesett első emberre, Ádámra, az igazságos Isten ezt mondta büntetésül: — Arcod verejtékével keresed a kenyeret, mig-nem visszatérsz a földre, melyből vétettél: mert por vagy és porrá leszel!

Ime, a bukott világ első nagy törvénye. A bűnnel az ember megbántá Isten, Isten is megrontja a büntető halállal az embert. — Könnyelműségével, bűnével az ember elpár-

tol, elszakad Istentől, a büntető halálban Isten is elszakítja a lelket a testtől.

Igy született a halál. A gyarló bűnös ember büntetése s Isten kiengesztelése az. Munkát, fájdalmat, csalódásokat hoz reánk az élet, de az ember minden lépéssel emelkedik, ha úgy akarja: nagy a munkában, fönséges a fájdalomban, isteni a halálban. Ide érve a lélek ledobja a testet, mint valami kopott, szennyes ruhát s mig a magához méltó, örökkévaló köntösre vár, meztelenségét a jó-ságos Isten keblén rejti el.

Jó az Isten! . . .

S mikor az az igazságos Bíró a halált küldi reánk, nemesak büntet, nemesak engesztel, hanem hasznos leckét, a legszebb tanítást nyújtja s remegő lelkünket szerető kézzel öleli magához.

Mert megremegtet, porba sujt minket a kérlelhetlen halálnak lelkünkön átviharzó gondolata, de mint a gyermek a csattogó viharban, mikor az elemek fékevesztve tombolnak, érezve, hogy édes atyja védő karjai ölelik át, már többé nem fél, nem remeg: úgy a mi lelkünk is, ez a megriasztott, fé-lénk gyermek, a mennyei Atya kebelén nyugtot, a gondviselő Isten ölen békét, bizalmat talál.

Az élet elvezetne, elszakítana minket Istentől, a halál visszavezet hozzá, újra összekapcsol vele. Pedig az Ur el volt és el lehet

az elkeseredésen, melylyel a nagy közönség egyrészt az elárusítókat, másrészt a hatóságokat vádolja. És ha sehonnan sem jön segítség, majd el találunk késni a tanakodással, ha a tömeg maga vesz elégtételt, a maga módja szerint. A nagyközönség érdekeinek kell elsőrendűeknek lenniök, csak azután jöhetnek a klikkek, kartellek, de akkor is csak a tisztességes perczenttel megelégedve.

Gondolják meg ezt a figyelmeztetést, akiket illet, mert a kérdések már most is erősen forrongásban vannak s ki állhat jól róla, hogy kitörésre nem kerül a dolog, ha a visszaélések szanálva nem lesznek.

Városi közgyűlés.

Városunk törvényhatósági bizottsága f. évi szeptember havi rendes közgyűlését a múlt hétfőn délután 3 órai kezdettel tartotta meg dr. Falussy Árpád főispán elnöklete alatt.

A polgármesteri havi jelentés megemlékezett a városunkban a múlt hóban járványszerűleg fellépett vörhenyről, amely a kellő óvintézkedések megtétele dacára is még mindig fennáll. — Az állategészségügyet sem mondja kedvezőnek a jelentés, minthogy a lépfene alig szűnt meg, a száj- és körömfájás ragálya jelentkezett a marhák között.

A jelentés megemlíti még egy kulturpalota létesítésének tervét, továbbá a közkórház pályaterveinek beérkezését és egy halászati ársulat alakulását városunkban, melynek elnöke a polgármester lett. — Indítványozza a jelentés a múlt hóban elhunyt Békéssy Géza árvaszéki tanácsos emlékének jegyzőkönyvi megörökítését s a gyászoló családhoz részvétirat intézését. Ez indítványt természetesen egyhangulag elfogadták; — elfogadtatott a jelentés azon indítványa is, hogy a jövő havi rendes közgyűlést 7-én és

nélkülünk. Neki nincs szüksége mi reánk. Ha az alkotott világ összeomlik is, az Ő di-esősége koszorujából egy levélke sem fog elhervadni. *De nekünk van szükségünk Istenre.* Ime, ezért küldi a halált.

Jó az Isten! . . .

És még egy tanulság. Isten elveszi tőlünk azt, aki jó, akit szívünk szeret, aki nélkül üres lesz életünk. Főlemeli magához a fényes örökkévalóságba. Miért?

Azért, hogy mikor mi reánk is elközeleg a végső óra, mikor mi felénk is kinyújtja esontkezését a halál, *ne féljünk* tőle, hanem bizalommal, a lélek esőndességével, bátran, vidáman menjünk abba a honba, hol reánk kedveseink várnak. *Előre küldi őket, hogy szívesen menjünk utánok.*

Jó az Isten! . . .

Te is előre mentél, kedves ifjú! Lelked onnan néz már alá a csillagkoszorus égi habából.

Áldd meg azokat, kik itt rólad szeretettel emlékeznek. Kezeidet összekulcsolva, a mennyei Atya előtt foglald imádba mélyen vallásos lelkű édes atyádat, utánad kesergő özvegyedet, a gyászoló anyát, testvéreket, rokonokat.

Áldj meg mindnyájunkat, kik sirod szélén elszállott jó lelked nyugalmaért, örök üdvösségeért buzgó szívvel imádkozunk . . .

ne a rendes időben 14-én tartsak meg, mint-hogy az utóbbi esetben az a szürettel összeszenék.

A jelentés felolvasása után Csomay Imre ügyvéd, bizottsági tag emelkedett szólásra s hosszas beszédben fejtegetvén, hogy miután egyes lapok az avasi erdők eladásából kifolyólag a főispánt burkolt gyanúsításokkal illetik: — szükségesnek tartja, miszerint a bizottság ezen gyanúsítások ellenében bizalmát és hálás köszönetét nyilvánítsa egyhangulag a főispánnak az erdő eladási ügyben folyt tanácskozások pártatlan vezetéseért. Dr. Vajay Károly polgármester, dr. Keresztszeghy Lajos és dr. Teörzseök Károly hason-szemléi hozzászólásai után az indítvány határozatba ment.

A megüresedett második osztályu irnoki állásra az első helyen jelölt Dóry László választatott meg 35 szavazattal Kőrösmezey Béla 19, Mező Sándor 7 és Krausz Jenő 3 szavazata ellenében.

Hosszu idő telt el az avasi erdő kitermelésére vonatkozó szerződési tervezetnek s a kitermelő cég által óhajtott módosításoknak felolvasásával, melyek közül a város érdekeit lényegesen nem sértőket a bizottság elfogadta, míg sok ajánlott módosítással szemben ragaszkodott a szerződés eredeti szövegéhez.

Megemlíti még, hogy a faipari szakiskola felügyelő bizottságába tagokul Bartha Kálmánt és dr. Keresztszeghy Lajost választották. — A pöcegödrök tisztítását Sívágyó Géza debreceni lakosnak adták vállalatba.

Az Országos Kath. Tanítói Segélyalap közgyűlése.

Mielőtt az Országos Kath. Tanítói Segélyalaphoz f. évi augusztus hó 27-én Budapesten megtartott középponti gyűléséről — kiküldetéséről — beszámolnánk, szabad legyen a Heti Szemle hetilap hasábjain a Szatmár-egyházmegye kath. tanítói azon tagjainak, kik az Orsz. Kath. Tanítói Segélyalaphoz tagjai — hálás köszönetemet kifejezni azon kitüntető bizalomért, hogy az Orsz. Kath. Tanítói Segélyalap középponti gyűlésére képviselőnek megválasztani szívesek voltak.

Amennyiben sem alkalmam, sem fizikai időm nincsen arra, hogy minden eszeresi kerületben kiküldetéséről élő szóval beszámoljak; engedjék meg, hogy a gyűlés lefolyásáról a Heti Szemle-ben adjak számot. — Az Orsz. Kath. Tanítói Segélyalap aug. 27-én Budapesten a katolikus kör disztermében tartotta évi rendes közgyűlését.

Megelőzőleg Machovits Izidor apát misét olvasott az Angolkisasszonyok templomában, amelyen a kiküldöttek megjelentek.

Dr. Walter Gyula pápai prelátus, apátkanonok pontban 10 órakor megnyitotta a gyűlést, ki hatásosan jellemezte a kath. tanítóság hazafias misszióját és nemzeti szellemét, melynek forrása a vallásos nevelésben rejlik. Az ülésen jelen voltak: Bagoesevich Róbert v. püspök egri nagyprépost Egeregyházm., dr. Rabitsk Ferencz pápai kamarás, Esztergom egyházm., Zundl Péter apát kanonok Kalocsa, Palotay László praelátuskanonok Nagyvárad, dr. Boda János Szombathely, Machovits Izidor apát Besztercebánya, Mihálik József apát-kanonok, főtanfelügyelő Nyitra. Az alapszabályok 30. § d) pontja értelmében az egyházmegye tanítói választás utján a következő képviselőket kül-

dötték: Béres András Besztercebánya, Szőke Sándor Eger, Bertalan Vincze Esztergom, Árpásy János Kalocsa, Stark Gyula alelnök Nagyvárad, Kelecsényi Antal Nyitra, Székely Márton Pécs, Láng Pál Szatmár, Fejes János Szombathely, Donovitz Alajos Vác, Pusznyák Ferencz Veszprém, Páll Albert Erdély, Laszezik Gyula Székesfehérvár.

Dr. Walter Gyula elnök a következő megnyitó beszédet mondotta:

Mélyen tisztelt Középponti Bizottság! A magyar népoktatásügy történetének évkönyvei egy fényes lappal gazdagodtak a jelen év folyamán. Az 1907. évi XXVII. törvényezikket maradandó betűkkel örökítette meg rajta Clio-vésője. Öröndetes elismerése e törvény azoknak a fontos szolgálatoknak, amelyekkel a magyar katolikus tanítóság a közművelődés érdekeit előmozdítani, a serdülő nemzedék szívébe az ősi hitet, az erkölcsösséget, a becsületérzést és munkaszeretetet becsépegtetni törekedett. Határozottan fogj. e törvény annak a jogosult óhajnak és szükséges törekvésnek megvalósulását elősegíteni, hogy minden magyar művelt legyen e hazában és minden művelt — magyar legyen! Általános örömet kelt e törvény azért is, hogy megkönnyebbülnek a tanító anyagi gondjai és mindinkább el fognak tűnni azok a visszasságok, amelyek a tanítói kar munkájának és javadalmazásának aránytalansága folytán sok kedvetlenséget okoztak, nem kevés panaszt fakasztottak.

Aki a magyar katolikus tanítóság szellemét, munkásságát, jellemét és életmódját ismeri, annak be kell vallania, hogy e tiszteletreméltó testület nagy értelmi és erkölcsi értéket képvisel. Mindig magasabb szempontok vezérelték működésében. Sohasem engedte, hogy szerény anyagi körülményei bénító befolyást gyakoroljanak hivatás-szeretetére, kötelességtudására, lelkesedésére és buzgalomára. — Kölesey Ferencz e szép szavai lebegtek mindig szemei előtt: „Az élet csak akkor szép, ha nagy és szent célok szenteltetik.” — Nagyrabecsülte, szerette pályáját, mert tudta, hogy valóban nagy és szent célok szolgálatára van hivatva. — Érezte, hogy munkaköre nem szorítkozik az értelem fejlesztésére és egyes készségek begyakorlására. — Ismerte fontosabb kötelemét. — Tudta, hogy nemesítenie kell a kedélyt. Irányítania az akaratot. Alakítania a jellemet. Tudta, hogy nemes csak tanítani, hanem nevelni is kell a társadalom leendő tagjait. — A vallás-erkölcsös nevelés áldásos hatásairól táplált meggyőződés mindig viszatüköröződött a katolikus tanítóság munkásságán. A vallásosság és erkölcsösség fénylő zománczával igyekezett ékesíteni az ifjuság lelkületét. Az a változás, amelyet az 1907. évi XXVII. törvényezik anyagi helyzetére nézve fog előidézni, nem fog befolyást gyakorolni működésének irányára és szellemére. A könnyebbülés folytán nem fogja könnyíteni munkáját. Nem fogja engedni, hogy ügybuzgalma lohadjon, kitartása lankadjon. Nincs is kívánatosabb, mint az, hogy semmire zavarja az ily nemes tevékenység folyamát. — Az élet esélyeit azonban nem lehet előre látni. — Nem lehet kiszámítani. Az okosság sugallja ennél fogva, hogy gondoskodjunk azokról az eszközökről, amelyek enyhíthetik a lét küzdelmei által okozható kellemetlenségeket. Beheggeszthetik a fájó sebeket.

Legyen szabad azért is a mélyen tisztelt tanítói kar becses figyelmét ez alkalommal is különös hangsúlyozással felhívni a

segélyalap meleg felkarolására. Sajnálatos az a tény, hogy tagjainak száma alig 2000, holott a kath. tanítók összesen közel 20000-en vannak a hazában! — A Segélyalap támogatásával összekapcsolt kötelezettség valóban csekély. — A körülmények mostohasága folytán eddigelé talán teher gyanánt tűnhetett fel a Segélyalap pártolása.

A jövőben azonban erre alig lehet hitközölni. Erősen hiszem ennél fogva, hogy nem lesz kath. tanító, aki ne tartoznék a segélyalap kötelékébe és ne járulna hozzá erősítéséhez és izmosításához. Ha tömörülne a kath. tanítóság a Segélyalap körül, akkor könnyen megfelelhetne azoknak a feladatoknak és céloknak, amelyeknek szolgálatára a Nagyméltóságú Püspöki Kar bőkezűsége és nagylelkűsége létesítette. — Általános felkarolását és támogatását az a körülmény is indokolhatja, hogy előmozdítaná az Orsz. Kath. Tanítói Árvaház létesítését, ami pedig rendkívül kívánatos és szükséges lenne. — Ismételnem kérem ezeknél fogva a m. t. tanítói Kart, sorakozzék a Segélyalap tagjai közé és hozza meg úgy saját érdekében, mint a kartársak tekintetéből az évi két korona áldozatot.

Ezen kérésem kapcsán hálás köszönetemet nyilvánítom a méltóságos egri főkaplannak, különösen Begovesevich Róbert püspök ur Ó méltóságának az alap anyagi ügyeinek gondozása körül tanúsított kegyes fáradozásaiért. Forró köszönetet mondok az alap minden jótévedésének, minden legcsekélyebb adományáért. Hálám érzelmeit tolmácsolom a m. t. középponti bizottság tagjainak is szíves megjelenésükért és azon támogatásért, amelyben csekélységemet részesíteni méltóztatnak. Megújítva forró köszönetem és hálám kifejezését, a legmélyebb tisztelettel üdvözlöm a m. t. középponti bizottságot és a közgyűlést megnyitottnak nyilvánítom.

Harsány éljen követte az elnöknek ezen szép és magasztos megnyitóját, melyért Tóth Géza indítványára a középponti bizottság elnökének jegyzőkönyvi köszönetet szavaz s megnyitó beszédét egész terjedelmében jegyzőkönyvbe iktatni határozta.

Elnök ezután felhívta a bizottságot a jegyzői teendők végzésére és a jegyzőkönyv vezetésére egy jegyzőnek választására. A jegyzőkönyv vezetésére egyhangulag Bertalan Vince választott meg. — Elnök üdvözölte ezután Begovesevich püspököt nagypréposttá történt kinevezése, valamint Stark Gyula, Bertalan Vince és Tóth Géza urakat pápai kitüntetésük alkalmából. A kitüntetettek nevében Stark Gyula mondott köszönetet, mondván, hogy a kitüntetés nemcsak az övék, hanem az egész kath. tanítóságé.

A segélyalap 1906. évi számadásait terjesztette elő ezután az elnök. Ebből közreadjuk a következő fontosabb adatokat: Mult évi maradvány 193884:58 korona. 1906. évi bevétel 7064:26 korona, kiadás 6349:02 kor. Az árvaház alapja 1906. év végén 107228:06 korona. A tápintézet vagyona 4143:35 kor. A segélyalap vagyona 1906. évben 195205:84 kor. volt.

Ézidén ösztöndíjakra fordított 3000 korona, segélyezésekre szintén annyi, az elnök rendelkezésére rögtön segélyek nyújtására 1514:66 koronát bocsát a bizottság. Ezután következett az ösztöndíjak odaitélése. Az ösztöndíjak kiosztásánál igen erős vita keletkezett. Méltán, mert csak hat 100 koronás ösztöndíj került kiosztásra, amennyiben 24-en régi folyamodók, megtartották ösztöndíjaikat. — A hat ösztöndíjra 142 kérvény

érkezett be, azok közül 13-nak kérvénye alaki hiba miatt figyelembe nem vétetett s így 129 kérvény került egyházmegyénként csoportosítás alá. A vita méltán nagy volt, mert minden egyházmegyének 3—4 folyamodója volt, kiket a kiküldött képviselők egyenként védelmükbe vettek, — mindegyik óhajtott volna egyházmegyéje részére egy-egy ösztöndíjast nyerhetni.

Új ösztöndíjat nyertek tehát: Békéssy Piroska tanítónőképző int. III. évf. Nagyvárad, Goda Mária tképzőint. Kőszeg, Nagy József tképző intézeti tanuló Rozsnyó egyházm. Tóth József beszercebányai egyházm. Erdősi Gyula Eger egyházm., Dózsán Mihály Szatmár egyházmegyéje.

Segélyképen 3000 koronát osztottak ki 75 folyamodónak. Szatmáregyházmegyéből Bodnár Alajos szatmári tanító segélyeztetett. — Ezután Dr. Walter Gyula elnök előterjesztette az Orsz. Kath. Tanítói Árvaházra vonatkozó jelentését. Az árvaházalap az elmúlt évben 50 ezer koronával gyarapodott. Ebben a vallásalap 20 ezer koronával szerepel, míg a gyűjtésekből befolyt 52 ezer korona. Javasolja, hogy a tanítóság jövedelmező iskolai ünnepeket rendezzen az Árvaház alap javára. Ujlag megkéri a nagyméltóságú püspöki kart, hogy a mai újabb kérelmet, mely minden tanköteles után a beiratáskor öt fillér beszedésének engedélyezését megújítja. Kérni fogják a pénzügyminisztert, hogy a jótékony államsorsjátékban az árvaházat is részeltesse. — Megkeresik az összes katolikus tanítóegyesületeket, kérve, hogy a jövedelem egy részét az árvaháznak adományozzák. Tóth Géza ama indítványát, mely a templomi persely gyűjtésnek az árvaház javára való engedélyezését kéri a bizottság elvetette. — Rusznyák Ferenc hajmáskéri tanító óhajtanónak tartja, hogy a képezdék-ből kikerülő ifjakat buzdítsák a tanárok a segélyalapba való belépésre. — Bizottság egyhangulag elfogadta az indítványt. — Láng Pál nagymajtényi tanító indítványozza, hogy az egyházmegyei főtanfelügyelők átiratban utasítsák az esperesi kerület tanítói köreit, hogy gyűlésük alkalmával az Orsz. Kath. Tan. Segélyalap eszméje a tárgysorozatban mindenkor szerepeljen, — hogy azt megvitatva — lelkesítsék a tanítóságot a belépésre. — Mondá, sajnosan esett hallani, hogy e nemes intézményt 20000 kath. tanító közül alig 2000 támogatja, már pedig ha tömegebben támogatnák az Orsz. Kath. Segélyalapot, úgy hatványozott számban lehetne ösztön díjakat osztani. — Sok szegény tanítói családnak lehetne arcáról a verejtéket letörölni és támogatást nyújtani szerény viszonyaink között a gyermeknevelésre!

Elnököt a bizottság zajosan megéljenzte s a tagok szétoszlottak. Szétoszlottunk egy nagy ünnepies, lélekemelő napnak legszebb tanulságaival, gyönyörű emlékeivel abban a nemes tudatban és óhajtságban, hogy tanítótársaink közül ismét lesznek olyanok, akik az Orsz. Kath. Tanítói Segélyalap-tagjainak számát belépésükkel növelni fogják és így velünk — a már régi tagokkal — résztvesznek közös erővel, kitartó lelkesedéssel abban a nagyszerű hazafias munkában, amely az egyház és haza fölvirágoztatását, a nemzeti édes magyar nyelvnek fejlesztését, a nemzeti szellemnek megerősödését, és a kath. tanítók gyermekeinek neveltetését célozza.

Föl tehát a közös munkára! Vonzzanak a példák! Adjon Isten lelkesedést a szíveknek. Nagymajtény, 1907. szept. 2.

Láng Pál,

Csanálos átka.

Fekete gondolatokkal küzködöm, szeretném leírni azt, ami szívemen fekszik, de úgy, amint az a csanálosiak meggyötört lelkében is él; de úgy le nem írhatom, mert ahol annyi gazság nem talált büntető kézre, ott az én igazszólásomért betörnék önönfejemet.

Fájdalmas keserűséggel kell bevallanom, hogy Csanálos községet egy ember agyon tudja gyötörni. Egy ember, ki hamis uton furakodott közzénk, ki mint légben lógó idegen, mindennapi kenyérért esdve lépte át küszöbünket s muszájból megtüretvén, mint befogadott tót, ki akar verni saját házunkból; — ki 14 évi itt léte alatt annyi keserűséget, bajt okozott saját népének, hogy évszázadra elég lenne; — ki mesterségesen szítja a pártoskodást, hogy ezzel meggyengítve a községi polgárság összetartási erejét, a saját gyengeségét erősíthesse, hibáira egykét védőt találjon.

„Rajtunk — csanálosiakon — egy fojtó gőznek nehéz átka ül“, — a jegyzői iroda az a csontkamara „melyből sorvasztó szél fú reánk, mely idegeinket megrövidíti s lelkünk röptére szibbasztólag hat.“

Szabó Dezső. Ez a név nálunk immár fogalommal lett, de nem erényei, hanem bünei miatt.

Visszaemlékezünk azon küzdelemtelő évekre, mikor még bold. Kovács Lajos plebános tollal, szóval egyaránt harczolt a körjegyző ellen és erélyes fellépésével verte vissza Szabó Dezső nemtelen támadásait.

A jegyző elakarta venni hazafias szellemű kath. iskolánkat, örökké kötölköződött (ma is) a községi érdemduz működésű óvónővel, — ő a férfi egy nővel — boszantotta, a hol lehetett, szeretett plebánosunkat, ugyanarra, hogy egészségének, életének tönkretetéséhez nagyban szolgáltatott okot. „Megrágalmazta elüljáró társait.“ — „Tiszteletlenül s megbotránkoztató göggel nyilatkozott magasan álló főpásztorunkról, midőn írja: A megyés püspök ur jelentésének azon része sem felel meg a valóságnak, melyben állítja . . . stb.“

Ő volt az, ki az iskola egyházi és világi hatóságát jogbitórnak nevezte, mert iskolánkat nem engedték községivé (állami kísérlet) tenni. Ő volt az, ki „fanatikus plebános“ és „vakbuzgó fanatizált egyén s tudatlan nép“ ellen — ennek boszantására, megmételtyezésére — pöffeszkedő dicsekvéssel hirdette a koreszmában liberális és papgyalázó szavait.

Ő az, a kinek a képviselőtestület határozata nem kötelező erejű; ő az, ki mindent megengedhet magának és üt oda, a hol neki jól esik és ha valaki őt törvénysértési miatt feljelenti, azt „ezer pengő“ — „két évi börtön“ rémitésével akarja elijeszteni.

Ő az, a kinek büne még igen-igen sok. És újabb időben van egy hűséges társa: a darabont bíró, a ki Szajkó Matyi módjára fujja azt a nótát, mire mestere tanította. Ugyebár — jegyző ur — ez a bíró nem „buta sváb“, de mi igen. Szegény bíró!

No, ha Bartha Miklós élne, zenghetne „Szemét vármegyé“-nek „malacz bandájá“-ról még sokat, nagyon sokat. Hisz csak egy faluban mennyi minden akad.

Multi ezikkre* „A buta sváb“-ra (mit

*) Nálunk jelezte, hogy sajtópert indít, illetve ebből a czélből tudakozódott a szerző neve után, de azt mi kötelességszerűleg nem hoztuk tudomására. A sajtóper megindításáról az ügyészségtől ez ideig semmi értesítést nem kaptunk. Szerk.

szól a dédelgetett Fény e czimhez?) még nem jött felelet. Hallgatni arany, ugye jegyző ur, nagy ur?! (Eszem a bús lelkit.)

Hanem él még az Isten, áll a villamos Ég. És hisszük, hogy a büntető nemezis utóléri még Szabó Dezsőt és társait s az leszen az ő 12-ik órájának 60-ik pereze. Az óra lejár; az ég borul; én már látom a nép itéletét, a nép szava pedig Isten szava: a gonoszok menekvést fognak keresni az utolsó szalmaszálaban is, de menekvést találni nem fognak. Jaj a gonoszoknak! — Ugy legyen!

Czudar.

H I R E K.

Szomorú évforduló. Tegnap volt az évfordulója annak a gyászos eseménynek, hogy Erzsébet királynénk gyilkos kezeknek esett áldozatául. A székesegyházban 9 órakor ünnepélyes gyászmise volt, melyen a polgári és katonai hatóságok és az iskolák növendékei is megjelentek. A gyászmisét *Hehelein* Károly praelátus-kanonok mondta.

Főpásztorunk Beregben. A szombat délutáni vonattal érkezett meg főpásztorunk Beregszászba, hogy másnap kiossa a bér-málás szentségét. Nagy örömmel és lelkesedéssel fogadta a város közönsége. Nagy néptömeg jelent meg az állomáson, hol *Gáthy* Zsigmond polgármester fogadta a városi tanácsesal és a város nevében talpraesett beszéddel üdvözölte. Ő Méltóságát láthatólag meglepte a szives fogadtatás, mit válaszában meleg szavakkal köszönt meg. Ezután a harangok zugása mellett indult meg a fényes menet, melyet diszes bandérium vezetett. A főpásztor *Gáthy* Zsigmond polgármesterrel és *Hámon* Róbert pápai kamarás, püspöki titkárral négyes fogaton vonult be a városba. Tiszteletére a főhid előtt diszes diadalkapu volt felállítva „Isten hozott“ felirattal. A templom előtt felállított sátorban egyházi ornátusban *Forgách* János munkácsi prépost-plébános és a helybeli papság fogadta. A bejáratnál fehérbe öltözött iskolás leánykák álltak sorfalat. Ő méltóságát a sátorban *Szalay* Sándor kerületi esperes üdvözölte. Erre a püspök az *Ecce sacerdos magnus* hangjai mellett bevonult a lourdi kápolnába, áldást osztott, majd átmenve a plébániára, fogadta a tisztelgőket a következő sorrendben: Gör. kath. egyház, ev. ref. egyház, izr. hitközség vármegye, kir. törvényszék, m. kir. pénzügyigazgatóság, kir. ügyészség, városi tisztikar, főgimnázium, áll. isk. tanító testülete, róm. kath. egyháztanács és énekkar. Őméltóságának minden egyes küldöttséghez volt néhány lekötő nyájas szava, a melyek a találkozás perceit felejthetetlenekké tették.

Autonomiaiképvisező. *Vécsey* József báró elhalálózása folytán szükségessé vált a szatmár-máramarosi választókerületben új autonomiaiképviselet választani. A szavazások a szabályzat által előírt módon megejtetvén, mintegy 1600 szavazattal az elhunyt nemes bárónak legidősebb fia, báró *Vécsey* László választott meg.

Jubileum. A szálló idő legszebb virágait a hasznos munka mezejére hinti; a visszatekintő hála e virágokat koszoruba fonja, hogy diadallal ünnepelje az érdemet. Ilyen lélekemelő örömmünnepe volt szeptember 8-án Szaniszló községben *dr. Szentgyörgyi Jordán* Károly apát-plébánosnak, az orsz. kath. tanügyi tanács elnökének. — E napon volt 30 éve, hogy szaniszlói plébánosnak installáltatott. — 30 év ugyanegy állásban,

ugyanegy községben már magában egygyé forrasztja a nép és lelkipásztor szívét, ámde maradandó alkotásokban oly tevékeny, hivei javát oly önzetlenül munkáló élet szükségképpen a hódoló nagyrabecsülés és ragaszkodó szeretet érzelmeivel csatolja a hitközség lelkészéhez. Ez az együttérzés fenségesen szép ünneplésben nyilvánult, melynek fényét emelni eljött *dr. Serly* Károly vármegyei főorvos, *Ember* Károly lovag, a kath. tanügyi tanács világi elnöke, *Simon* József budapesti főgimn. tanár, a kerületnek csaknem minden lelkésze s számosan az ünnepelt tisztelő, szerető paptársai közül. — Délelőtt 10 órakor a plébánia körül zibongó, lelkesült nép nevében a községi orvos üdvözölte a derék lelkipásztort és átnyújtotta neki hiveinek ajándékát, egy művészettel cizellált aranykelyhet. Aztán ünnepi ruhás gyermekek, hajadonok körmenete kísérte a templomba, miközben a harangok zugását tulzengte a nép öröme: „Jó atyánkért esdeklünk, tartsd meg Isten ő nekünk!“ . . . A templomban az ünnepelt azonnal a szószékre lépett s a csordultig telt szív lázas örömevel emlékeztette hiveit 30 éves mult küzdelmeire, diadalaira. Emlékező aggyastánok szemébe köny szökőit, az ifju nemzedék kipirult arcát csüggött lelkiatyja ihlett alakján. Majd *Te Deum* és infulás mise következett teljes assistentiával. A plébánián elsőnek a község képviselőtestülete tisztelgett; a félszáz főnyi üdvözölő sereg szónoka a református lelkész volt, ki a tisztelet és nagyrabecsülés szokatlan meleg hangján köszöntötte a jubilánst. Aztán a községi jegyző nyújtotta át szép beszéd mellett a községi gyűlés jegyzőkönyvét, mely a plébános érdemeit s hivei hálás ragaszkodását megörökíti. Most *Ember* Károly lovag üdvözölte a jubilánst, mint a kath. tanügyi hivatott vezérét, kinek nevét az ország minden tanítója tisztelettel említi. Az ünnepelt minden köszöntésre legott kedvesen válaszolt s midőn saját egyháztanácsa üdvözölte, szavak helyett 500 koronát adott a szaniszlói iskola dusabb felszerelésére. A fényes ebéden az egyre érkező illusztris vendégeken kívül részt vett Szaniszló község egész intelligenciája. Az ünnepelt mindenekelőtt főpásztor, a jószágos püspök s kegyura, *gróf Károlyi* József éltetésére emelt poharat, aztán vendégeit, hiveit üdvözölte, kik ugy őt, mint örömeiben osztozó testvéreit elhalmozták ragaszkodásuk, őszinte tiszteletök jeleivel.

Szabadságolt tanár. *Lehoczky* József, a kir. kath. főgimn. tanára szept. 1-től kezdődőleg hat hónapra szabadságot kapott, mely idő alatt családjával együtt Budapesten fog tartózkodni.

Hymen. *Kovács* Sándor helybeli kir. törvényszéki kiadó jegyet váltott Máramaroszigeten *Römer* Frigyes nyug. kir. erdőmester leányával. Herminával. — *Nemes* András helybeli nyomdatulajdonos jegyet váltott *özv. Kaszanitzky* Ferenéné esongrádi földbirtokosnő leányával, Margittal. *Kató* Lajos helybeli pék-mester jegyet váltott *Nagy* Gusztáv nagykirályi polgár leányával, Erzsikével. — *Zober* József m. kir. honvédenekari őrmester jegyet váltott *Markovics* Matilddal. — Ifj. *Grundböck* István nagybányai városi mérnök e hó 15-én esküszik örök hűséget Adán *Burtik* Győző bácsmezei főorvos leányának, Irénkének. — *Dr. Barathy* Béla szilágymegyei földbirtokos e hó 14-én tartja esküvőjét O-Pályiban *özv. Teleky* Sándorné urnő leányával Erzsikével. — *Kertész* Jenő ungvári m. kir. esendőrhadnagy jegyet váltott *Sznistsák* Gizivel Szobrán-ezon. — *Varga* Géza Ungvárról jegyet váltott

Melles Emil budapesti apát-plébános leányával, Bertával. — *Berey* Károly helybeli kir. állampénztári tiszt tegnap esküdött örök hűséget városunkban *Horváth* János nyug. es. és kir. százados leányának, Erzsikének. Az egyház áldását *Zahoránszky* István alapítványi főkönyvelő adta az új párra.

Áthelyezett tanárok. A vallás és közoktatási miniszter *Héger* Ferencz löcsei kir. kath. főgimnáziumi, *Károlyi* József dr. zalaegerszegi állami főgimnáziumi és *Besse* Dávid losonci állami főgimnáziumi rendes tanárokat a beregszászi, *Szendrei* Zsigmond makói állami főgimnáziumi rendes tanárt a munkácsi, *Hubertos* Sándor nagybányai állami főgimnáziumi rendes tanárt a lugosi állami főgimnáziumhoz helyezte át.

Lukácsiu halálán van. Belényes új képviselője, *Lukácsiu* László, kit a mult héten választottak meg, rendkívül nagy beteg, halálát minden pillanatban várják. A kortesutakon elhütögette magát s most a megszerzett mandátumért életével fizet.

Gyászhir. Mellau Mihály 74 éves korában Csanáloson elhunyt; 8 gyermek, 42 unoka és 17 dédunoka gyászolja a megboldogultat (köztük 2 pap unoka), ki Csanálosnak közügyeiben mindig vezérszerepet vitt, s ki takarékos és okos gazdálkodásnak ritka szép példáját adta, amennyiben minden gyermekének egy-egy birtokot tudott juttatni Csanáloson. *Aldás hamvaiba!*

Megakadályozott installáció. Említettük, hogy *Szabó* János szamosújvári püspök *Hozás* János szatmári gimnáziumi tanárt *Hidegkutra* g. kath. plébánosnak nevezte ki. *Hozás* János a kinevezést elfogadta s a szatmári hittanári állásáról lemondott. *Hozás* mult vasárnap akarta magát a hidegkuti plébániára bevezettetni s e célból *Nyisztor* János ker. esperessel megjelent a községben, de a hivek kereken kijelentették, hogy nekik *Hozás* János plébánosnak nem kell a templom kulcsának átadását megtagadták. Hiába lépett közbe az esperes, hiába kapacitálta a hiveket *Barbul* László tekintélyes földbirtokos, a nép hajthatatlan maradt, úgy, hogy *Hozás* *Nyisztor* esperessel dolgavégezetlenül volt kénytelen a községből távozni. A hidegkutiak ezbn renitens eljárása nemesak a legnagyobb fokú tiszteletlenség püspökük elhatározásával szemben, de érthetetlen is. Ennek az eljárásnak csak akkor volna értelme, ha a hivek ismernék *Hozás* Jánost s az ő személyében elítélendő vagy kárhóztandó tulajdonságokat fedeztek volna fel. De a hivek *Hozás* Jánost nem ismerik. Ismeretlen egyénnel szemben pedig ki, amellet kitünő pap is, az ily eljárás valóban indokolatlan. Hiszszük, hogy a község vezető embereinek végre is csak sikerülni fog a népet felvilágosítani s a mult vasárnapi méltatlan eljárásért elégtételt fognak adni *Hozás* Jánosnak.

Egyházmegyei hír. Ő Méltósága a püspök ur *Tóth* József szentszéki tanácsos, képezdei tanárt székesegyházi hitszónoknak nevezte ki. *Knauer* Sándor segédlelkész a nagymajtényi plébánia ideiglenes adminisztrálásától felmentette.

Új theologiai tanár. *Dr. Hadzsega* Gyula sátorajaujhelyi gk. segédlelkész az ungvári papnevelő intézethez theologiai tanárrá neveztetett ki.

Gyászhir. Ifj. *Bottlyán* Antal építész szombaton délelőtt hosszas szenvedés után városunkban elhalt. Igen tisztességes, jóra való fiatal iparos volt, kit általában minden körben becsülték. Temetése hétfőn délután volt rendkívüli nagy részvét mellett, a szertar-

tást *Tóth József* képezdei tanár, szentszéki tanácsos végezte, ki megható gyászbeszédet mondott ravatala felett, melyet lapunk tárcarovatában közlünk. — *Paál Ferencz* esendőrpénteken rövid betegség után a katonai-kórházban elhalt. — *Szakál József* 48-as honvédszázár városunkban életének 81-ik évében elhalt.

Uj tanerők. A felső kereskedelmi iskolába az év kezdetével három új tanerő lépett be. *Tanódi Endre* dr. ügyvéd a jogi és közgazdasági tantárgyakat, *Baumgarten Zsigmond* az áruismét és földrajzot, *Csoma Győző* a gyorsírást fogják tanítani.

A Majos-ügy befejezése. A esütörtökön tartott rendkívüli vármegyei közgyűlésen nyert befejezést a vármegyénkben és az egész országban ismeretessé vált Majos-ügy. Tudvalevőleg *Luby Géza* bizalmatlanságot akart szavaztatni a miniszterelnöknek, amiért Majos Károlyt kinevezte pénzügyi tanácsosnak. E czélból gyűlést is tartott városunkban, meghíván rá a bizottsági tagokat. A megyegyűlésen *Luby Géza* fenntartotta indítványát, melylyel szemben az állandó választmány azt javasolta, hogy a főispán szerezzen garanciát a kormánytól, hogy hasonló esetek többé bekövetkezni nem fognak. A főispán ezt ki is jelentette. Az állandó választmány javaslatára 250-en, *Luby* indítványára 20-an szavaztak. *Luby Géza* hevesen kikelt a főispán ellen, kit erőszakoskodással vádolt, ugyanily értelemben nyilatkozott *N. Szabó Albert* is, kitől az elnöklő főispán érthetetlen módon megvonta a szót. Az ügynek személyes éli folytatása is volt, mert *Luby Géza* a Nap című fővárosi lapban nyilatkozatot tett közzé, melyben erősen támadja a főispánt, a szatmári erdőeladásra vonatkozólag gyanúsítást is tartalmaznak sorai, hogy ott nem pártatlanul járt el. *Falussy* főispán a Magyarország vasárnapi számában válaszolt, kijelentvén, hogy az ügy személyi részét külön intézi el, az erdőeladást illetőleg pedig elnöklése olyan volt, hogy Szatmár város törvényhatósága eljárásáért egyhangulag köszönetet szavazott neki.

Nemeslelkű adomány. Özv. báró *Vécsey Józsefné* a kath. legényegyesület céljaira 50 (ötven) koronát küldött hozzánk. Az összeget rendeltése helyére juttattuk.

Párbaj afférek. A vármegyei közgyűlésből kifolyólag dr. *Falussy Árpád* főispán és *N. Szabó Albert* között egyrésztől, *Falussy Árpád* és *Luby Géza* között másrésztől párbajügyek keletkeztek, melyek azonban békésen lettek elintézve, miután a főispán megnyugtató válaszokat adott. Mint értesülünk, *Schölder Béla* a „Szatmárvármegye“ szerkesztője provokáltatta *Luby Gézát* a Szatmárvármegyéről mondott lesújtó kritikája miatt.

Beírások eredménye. A kir. kath. főgimnáziumba az első osztályba beiratkozott 129, a II. osztályba 132, a III-ba 93, a IV-be 66, az V-be 54, a VI-ba 30, VII-be 47, a VIII-ba 45, összesen 596 növendék. Az ev. ref. főgimnáziumba beiratott 400 nyilvános és 8 mzgántanuló. Az ev. ref. felsőbb leányiskolába 385 növendék vétetett fel. A kir. kath. tanítóképző intézetbe. 83. A róm. kath. fiu népiskolába az I osztályba felvétellett 41, a II-ba 46, a III-ba 54, a IV-be 41, az V-be 23, a VI-ba 9, összesen 214 növendék. A zárdabeli polgári, elemi és óvónőképzőknek összesen 8 osztályába beiratott 240, a polgári leányiskolákba 230, az elemi leányiskolákba 237, az ovodába 84 növendék.

Megmentett iskola. A esieseri róm. kath. hitközségben küszöbön volt az iskola államosítása. A hívek egy-két bujtogató szavára ez ügyben tartott tárgyalásnál az államosítás mellett nyilatkoztak. Új tantermet kellett építeni, ez volt az ok, hogy át akarták adni az iskolát az államnak. A püspök ur *Ó Méltósága* elhárította a bajt, mert 1600 koronát ajánlott fel a tanterem felépítésére, így megmentette a esieseri iskolát az államosítástól.

Óvodavizsgálat. Mult vasárnap volt meg Csanáloson az óvoda vizsgálat. *Pikó Borbála*, mindnyájunk kedvelt óvónéja ezuttal, mint egyáltalán mindig, pompás sikerrel aratott újabb babért ahhoz a koszorúhoz, melyet itteni működésének érdemeivel szerzett.

Meghurczolt körjegyző. Még a ténen történt, hogy *Privigyey Bertalan* avasfelsőfalusi körjegyzőt állásától felfüggesztették. A fegyelmi ügy a közigazgatásnál szokásos lassu tempóban most lett befejezve, melynek eredménye az, hogy a *Privigyey* ellen emelt vádak alaptalanoknak bizonyultak, így az alispán visszahelyezte őt állásába. Így megkapta ugyan a teljes rehabilitálást, de korántsines ezzel kárpótolva azért a morális meghureoltatásért, mit a fegyelmi vizsgálat folyama alatt kellett szenvednie és azért az anyagi veszteségért, mely őt ez ügyből kifolyólag érte. Ebből az esetből is látszik, hogy a közigazgatásnál a felettes hatóságok nem járnak el kellő körültekintéssel és alárendeltjeiket már az egyszerű vádaskodások alapján szégyenpadra állítják. Nagyon helyénvaló tehát a belügyminiszter rendelete, melyben utasítja alantás hatóságait, hogy a felfüggesztést csak a legritkább esetekben kétségtelen gyanuokok alapján alkalmazzák.

Tüzbész a tanyán. *Németh Ignác* esengeri nagybirtokos tanyáján nagy tüzbész pusztított a minap. Az összes épületek leégett, két ló is bent égett egy istállóban. A tűz oly rohamosan terjedt, hogy mentésre gondolni sem lehetett. A kár több ezer koronára rug. Szerenese, hogy a termés is nem esett áldozatul a pusztító tüzbésznek.

Holttest a Tiszában. A nagyszöllősi kavicsbányában dolgozó munkások a minap egy férfi hulláját fogták ki a hidnál a Tiszából. Azonnal jelentést tettek a esendőrségben, a honnan járőr ment ki a helyszínére. A hulla muukás emberé lehetett. Zsebében 40 fillért találtak. Mint a nyomozás kiderítette, este a hidnál levő koresmában mulatott, a honnan alaposan bepálinkázva ment el. Minthogy külérőszak nyonai nem látszanak rajta, valószínű, hogy részegfővel, véletlenül esett a folyóba. Kiletét nem sikerült megállapítani.

Iskolai beírás. A szatmárnémeti keresk. tanoneiskolában az 1907.—8 tanév szept. 16-án veszi kezdetét. Ezt megelőzőleg szept. 12—13 és 14-én lesznek a beírások, mindennap d. u. 2-től 5-ig a felső keresk. iskola igazgatói irodájában, Rákócy u. 26. II. A beírási határidők pontos megtartása a szülők és főnökök figyelmébe ajánlatik, mivel a határidőn túl jelentkezett tanoneok addig mulasztott órai igazolatlan mulasztásoknak vétetnek. A beírás alkalmával bemutatandók az iskolai és himnlőltási bizonyítvány, valamint a tanoneszerződés. — Az ellenőrző könyvért a beíraskor 20 fillér fizetendő. Javitó vizsgálatot azon tanoneok tehetnek, kik a mult évben egy-vagy két tárgyból kaptak elégtelen osztályzatot, mely szeptember 12-én

d. u. 5 órakor tartatik meg a kir. kath. főgimnázium helyiségében. *Dunay Sándor* keresk. tanoneisk. igazgató.

Értesítés. A szatmárnémeti felső kereskedelmi iskolánál tehető magánvizsgálatokért folyamodók szabályszerűen bélyegelt s *Dr. Schack Béla* kir. főigazgatóhoz, Budapest címzett kérvényeiket szeptember hó 20-ig nyujtsák be az iskola igazgatójánál. A kérvényhez születési-, iskolai-, hatósági és oly bizonyítványt kell mellékelni, mely a folyamodóknak tanulmányai óta eltöltött, foglalkozását igazolja. Magánvizsgálat engedélyezését kérhetik: az alsó osztályból, akik a polgári vagy középiskola negyedik osztályát (a latin nyelvtől eltekintve) sikerrel végezték és 16-ik életévüket betöltötték; a középső osztályból pedig, ha az alsó osztályt elvégezték s mindeniknek hitelesen igazolni kell, hogy gyakorlati cletpályákon működnek. A fizető díjak és egyéb tudnivalók felől az intézet igazgatója ad bővebb felvilágosítást.

Elfogott betörő. Amátészalkai esendőrség egy igen veszedelmes betörőt fogott el *Balog István* jármii napszámos személyében. *Balogra* eddig 12 betörést sikerült rábizonyítani.

Elégett asztag. *Szegedi Antal*, dabolei földbirtokos rakodóján a eséplőgéptől kigyuladt egy asztag zab és leégett. Az ol-tásra kivonult falubeliek és gépmunkások segítségével sikerült a többi terményt a tüztől megmenteni. A kár 1000 korona biztosítás révén megtérül.

Tanoneok beírása. Tudatom az iparosokkal, miszerint a tanoneok iskolába való beírása és megfelelő osztályokba való sorolása a *Kazincsi-utcai* áll. el iskolában folyó évi szeptember hó 2—15.-éig fog megtartatni a vasárnapi és szerdai napok kivételével. A beírás és felvétel ideje d. u. 5-órától 7-óráig tart. A több tanoneczal rendelkező iparosoknak figyelmükbe ajánlom, hogy tanonezaikat lehetőleg egyszerre küldjék el beíratás végett. Szatmár, 1907. évi augusztus hó 30. *Tankócy* főkapitány.

Elő a népszövetséggel. E cim alatt mult számunkban megjelent vezércikkre *Csanálosról* azt az értesítést vettük, hogy ott a tél óta meg van alakítva a népszövetség. További szervezése a beálló télen történik meg. Nekünk erre az a megjegyzésünk, hogy meg is látszott *Csanáloson*, mert a legnagyobb terrorizmus dacára is nagy erővel szavazott le *Szabó Albert* mellett. Kívánatos, hogy ne csak *Csanáloson*, de minden községben buzgólkodjanak ebben az ügyben.

Agyonvert vendég. *Remiczky Mihály* nagyszöllősi gulyás egy bornyut vett a minap. Ennek öröme ősi szokás szerint áldomásra hívta meg három komáját, *Szoeska Jánost*, *Kelecsányi Jánost* és *Sütő Mihályt*. Két liter pálinka került az asztalra, melyet furulya szó és vig danolás közt fogyasztottak, de legerősebben nyakalt belőle a házigazda, ki széles jó kedvében még tánpera is kerekedett. A jó kedv azonban elmúlt, mikor a pálinka elfogott, mert a gazdának még mindig szomjas volt a toroka. Pénze már nem volt, hogy többet hozathasson, vendégeit kapacitálta tehát, hogy hozassanak pálinkát, de ezeknek sem volt egy garassuk sem. Erre a házigazda oly éktelen dühbe jött, hogy fokost ragadott s üzőbe vette menekülő vendégeit. *Szoeskát* utól is érte az udvaron s úgy vágta fejbe, hogy menten elöntötte a vér. Ekkor ébredt tudatára szörnyü tettének, élesztgetni kezdte, de mikor látta, hogy nem tér magához, bevonszolta a közeli árokba a csalán

közzé. Így találták meg reggel a járókelők, bevitték a nagyszöllősi kórházba, hol azon-
ban aznap délután meghalt. Reminezkyt azon-
ban a csendőrség elfogta és bekísérte a be-
regzsászi kir. ügyészéhez.

A vörheny terjedése. Ez a pusztító
gyermekbetegség nemhogy alább hagyna,
de mind jobban terjed városunk területén.
Nap nap mellett számos új megbetegedés
és halálozás fordul elő. Molnár Gábor 28 éves
városi rendőr, ki betegházaknál hivatalos já-
ratban volt, szintén megkapta a vörhenyt.

Öngyilkos csendőr. Bodonovics Ist-
ván, a királyházai csendőrőrs vezetője szol-
gálati fegyverével szíven lőtte magát és
azonnal meghalt. Tettének okát még csak
nem is sejtik. Semmiféle irást nem hagyott
hátra, mely világot vetne rémes tetteire.
Családja nem volt, józan életet élt, pénzügyei
is rendezettek, mindenki szerette, felettes ha-
tóságai is becsülték. Pontos és lelkiismeret-
es embernek tartották. Így valóságos rejtély,
hogy mi vihette az öngyilkosságra.

Bezárt vásár. Minthogy városunk te-
rületén a ragadós száj és körömfájás fellépett,
a főkapitány a hasított körmű állatok vásár-
jait beszüntette és a határozatot elrendelte.
Együttal a legszigorubb óvintézkedések té-
ettek a betegség terjedésének megakadá-
lyozására.

Tanítók figyelmébe. Huszár Aladár
szatmári könyvkereskedő „Szatmármegyei
irka” címen különösen az elemi iskolák nö-
vendékeinek felette fontos, Szatmárvármegye
térképével és leírásával, továbbá szorzó táb-
lával ellátott 2 filléres irkákat bocsátott közre.
Az igen olcsó 12 oldalas irka a legfinomabb
papiranyagból készült, kiállításra is izléses,
kifogástalan. A vármegye leírását Mihály Fe-
rencz állami elemi iskolai igazgató eszközölte.
Ezen irkát, tekintve azt, hogy csekély ár-
nak bizonyos százaléka a leendő szatmári
tanítói internátus javára fog fordítani, igen
ajánljuk a tanító urak és tanítónők becses
figyelmébe és pártfogásába.

A kávé olcsóbb lett. Arról legjobban
meggyőződhetünk Szatmár piacán a Pannónia
mellett. Néhma kávé-kereskedőnél. 3 kilós
postai cs. kuba kávé 3 frt. 65 kr. bérmentve
utánvétellel küld NÉHMA LAJOS JÓZSEF
kávé behozatala tea, rum, és czukorka áruház
Szatmáron, Deák-tér.

Egy csinosan butorozott szoba,

Verbőczy-utca 10-ik szám alatt kiadó.

Értekezhetni ugyanott, az udvarban.

Az iskolai év beálltával ajánljuk
Huszár Aladár könyv és papirkereskedését
ahol mindenféle tankönyvek használt, de jó
állapotban fél árban kaphatók, rajzeszközök
irkák mindenféle papír és írószerek pedig
legolcsóbban szerezhetőek be.

A közönség köréből. *)

Nyilatkozat. A „Nagykároly” f. évi
36-ik számában Bálint Endre „neve alatt”
egy nyilttéri közlemény jelent meg, mely-
ben a nagykarolyi képviselőválasztásból ki-
folyólag, illetve azzal kapcsolatban, izléste-
len támadás van intézve egyrészt Csanáros
közönség néppárti közönsége ellen, másrészt
és főleg a csanárosi plebános ellen.

*) E rovat alatt közöltékért nem felelős a szerk.

A legmélyebb megbotránkozásunkat kelti
fő az a tény, hogy egy ilyen éretlen jegy-
zői irnok, mint a nyilatkozó, kit sem elő-
élete, sem képzettsége erre egyáltalán nem
jogosítanak fel s aki valószínűleg saját fe-
lelőségének sines teljes tudatában, ily alá-
való vakmerőséggel hurezolja meg közsé-
günket és érdemes plebánosunkat. Ő nem
képes és nem hivatott arra, hogy komoly
dolgok és komoly emberek fölött biráskod-
jék. Nem tartjuk arra érdemesnek, hogy
firkálásával e helyen részletesen foglaloz-
zunk, hanem kirohanását megvetéssel uta-
sítjuk vissza s az abban foglaltakat valótlán
rágalmazásnak nyilvánítjuk. Ennyit részünk-
ről. Méltatlanul meghurezolt plebános urunk,
kit tiszteletünk, nagyrabecsülésünk és szere-
tetünkről e helyen is biztosítunk, minden
esetre meg fogja találni a megfelelő módot
és eszközöket az őt ért arezáltan támadás
megtorlására.

Ő jelenleg nagyszámu hiveivel a má-
riapócsi kegyhelyen időzik és így nem lép-
het fel személyesen; azért mi — az egyház-
tanács itthon levő tagjai — mint a hitköz-
ség hivatalos képviselői, tartjuk kötelessé-
günknek ezen előzetes nyilatkozatot megtenni,
nehogy ama közlemény még egy hétig meg-
jegyzés nélkül maradván, a tájékozatlan ol-
vasókban a valóság látszatát keltse.

Csanáros, 1907. szept. 8-án.

Czier János, Mellau István,
Czier Károly, Sauermann Antal,
Tempfli Ferencz, Tempfli Márton,
Csanárosi Endre,
a csanárosi róm. kath. egyháztanács tagjai.

„Pázmány-sajtó” (Püspöki nyomda) Szatmár.

Értesítés.

*Fürdőzéseimből és tanul-
mányutamról hazaérkezve,
fogorvosi működésemet*

*Schlandt Jozefin asszony
assistensemvel megkezdem.*

Szatmár, 1907. augusztus 21.

BAKCSY,
fogorvos.

TIRGRAM-POR

az egyedüli szer, mely az összes rovarokat
gyorsan és alaposan kipisztítja; üvegben —30.
—60. 1.—és 2.—koronáért kapható

TIRGRAM TINKTURA

csakis **Poloskák** ellen üvegekben —40.—80. 1.20.
2.60, és 5.— koronáért kapható minden jobb drogéri-
ában, fűszer- és festék kereskedésben, ahol Tirg-
ram-plakátok ki vannak függesztve. Ügyeljünk a
„TIRGRAM” névre. Gyár: Budapest, IV.
ker., Károly-utca 1.

Kapható Szatmáron: Roóz Mihály, Mertz István, Kaufmann Dávid, Roóz Szi-
lárdné, Beer Mór, Kaufmann Ignác, Molnár Mihály urak üzleteiben.

Pályázat.

A nagy-szokondi (Sándorfalu
fiókegyháza) most szervezett

osztálytanítói

állásra pályázat hirdettetik.

Javadalma:

1. Egyelőre egy szobás bérelt lakás.
2. A községtől 100 kor.
3. Államségély 700 kor.

A megválasztott köteles lesz,
ha azzal megbizatik, a gazdasági
isméllőt évi 50 koronáért tanítani;
köteles a kántori teendőket — a
kántortanító akadályoztatása esetén
— végezni.

Felszerelt kérvények **szeptember 20-ig** Láng Ferencz
espereshez küldendők, Erdődre.

Dr. MÁLNAI MIHÁLYNÉ

felsőbb leány tan- és nevelőintézete

Budapest, VI. Teréz-körút 39. sz., I. em.

12 év óta fennálló iskola és internátus bejáró
félig és egészen bennlakó növendékek számára.
4 elemi, 4 polgári, 3 továbbképző tanfolyam.
Államérvényes bizonyítványok. Korlátolt számú
növendékek. Gondos családias nevelés. Egé-
szségi, tágas helyiségek, elsőrangú ellátás. Ki-
váló tanerők. Bennlakó francia és angol neve-
lőnők. Bővebb felvilágosítást ad

AZ IGAZGATÓSÁG.

Csomagolópapír

nagy ivekben

métermázsánként 17 koronáért kapható

a Pázmány-sajtó könyvnyomdában
Szatmáron, Iskola-köz 3. szám.

Most jelent meg: **Az új tanítói törvények.**

1907. évi XXVI. t.-ez. az állami elemi népiskolai tanítók
illetményeinek szabályozásáról és az állami népiskolák helyi
felügyeletéről. 1907. évi XXVII. t.-ez. a nem állami elemi
népiskolák jogviszonyairól és a községi és felekezeti néptanítók járandóságáról. Előszóval, magyarázatokkal és utasításokkal ellátta: **Vida Aladár.**

1 korona 50 fillér^{*)} előleges beküldése esetén bérmentve küldi:

HUSZÁR ALADÁR iskolai könyv és papirkereskedő **SZATMÁR-NÉMETI.**

PÁZMÁNY-SAJTÓ

villanyerőre berendezett könyvnyomda

— SZATMÁR, ISKOLA-KÖZ 3. SZÁM. —

Czinkártyák, gyászlapok, ügyvédi nyomtatványok, árjegyzékek. szállítási bércek, meghívók, névjegyek, levelező-lapok, étlapok, feltűnő falragaszok, eljegyzési és esketési meghívók, számlák, levélpapírok művészies kivitelben, részvények, okmányok, emléklapok bármilyen színezéssel, művek kinyomatása, tánczrendek, üzleti körlevelek, havi és heti lapok, folyóiratok, csomagoló papírok czégnomással, táblázatok, szalag aranyozások, és mindennemű könyvnyomdai munkák készítése.

Nagy egyházi nyomtatványraktár!

Könyvkötői munkák felvétele!

Pázmány-Sajtó Könyvkiadóhivatalában

kaphatók az alant jelzett művek:

Dr. Ratkovszki S.: 20 exhortatiói

a munkácsi állami főgimnázium ifjuságához kaphatók 2 koronáért a Pázmány-sajtóban. — Érdemes e munkát elolvasni már csak a kritikai érzék fejlesztése szempontjából is. A nyilvános bírálat nem jut vele szegeletre. Némelyek atomokra zúzzák, mások a felhőkbe emelik.

Szent József imakönyv. Összeállította

Dr. Haiczl Kálmán garamszentbenedeki plebános, lelkész. Ezen imakönyv magában foglal imákat és elmelkedéseket az év minden napjára, előkészítést a gyónási és áldozási ájtatosságra. Ára csinos vászonkötésben 1 kor. 40 fillér. Bérmentes küldéssel 1 kor. 50 fillér.

Philothea vagy **utmutatás az istenes életre.** Irta Szalézi sz. Ferencz genfi püspök. Főleg Szenczi Imre fordítása nyomán átdolgozta Haugy Leó szentszéki tanácsos, plebános. Második kiadás. Ára vászonkötésben 2 K 40 f. Bőr-kötésben aranymentéssel 4 korona.

Elemi szertartástan. Irta: Ekkel Lajos rónaszéki plebános. Elemi népiskolai használatra. Kis 8°-as alak. Ára füzve 60 fillér.

A Colosseum vértanui. Képek a róm amphiteatrum történetéből. Irta O' Reylly apostoli hithirdető, fordította Matyaczko Teodor kanonok. Kiválóan érdekes olvasmány 29 iv, 8°. Füzött példány ára 2:40 K., kötve 3:20 korona. A pénz előleges beküldése után bérmentve.

Esketési beszédek. Idegen szerzők nyomán átdolgozta dr. Irinyi Tamás theol. tanár. A szatmári ft. egyházmegyei hatóság jóváhagyásával. 8°-ad rét alak, 29 iv. Ára füzve 4 kor. Kötve 5 kor.

Utmutatás a lelki béke megszerzésére. Irta: Lehen atya, fordította Sarmaságh Géza. E művet mely eredeti francia alakjában 4, német szövegében 12 kiadást ért meg, második és javított magyar kiadásban bocsátottuk az istenes életre törekvő buzgó lelkek szolgálatára, miután a első magyar kiadás teljesen beváltá azon reményeket, melyeket hozzá a megrendelők fűztek, mit bizonyítanak az elismerő nyilatkozatok s a mű gyors elterjedése. 31 iv. Ára füzve 3 kor., kötve 3 kor. 60 fillér.

Az alábbi elsőrangú cégeket a bevásárlásoknál és megrendeléseknél mélyen tisztelt olvasóinknak különös figyelmébe ajánljuk.

Értesítés.

Tisztelettel értesitem e város és vidéke mélyen tisztelt közönségét, hogy **Szatmáron, Deák-tér 6. sz.** házban, saját vezetésem alatt

elektrotechnikai és villanszerelő üzletet

nyitottam. — Raktáron tartok **izzólámpákat, izzólámpákat** s minden e szakban szükséges cikkekkel.

Több fővárosi cégnek bizománya lévén, minden nagyobb szabású dolgot, u. m. **motorokat** és **villamvilágítási berendezéseket** a legjutányosabban szállíthatok.

Izzólámpákat versenyen kívüli áron darabonként **60 fillérért árusítok** és minden kiegészítő körtét 6 fillérért visszaveszek.

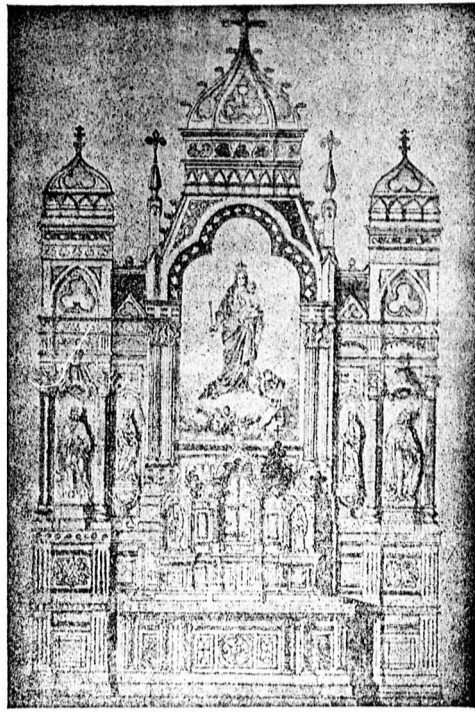
Továbbá elvállalok **villancsengők bevezetését** is igen jutányos árak mellett.

Kivánatra vidékre is leutazom.

A n. é. közönség szíves pártfogását kérve maradtam

mély tisztelettel

Schwartz Lajos.

SZABÓ SÁNDOR

szobrász, aranyozó és oltárkészítő
SZATMÁR, Báthory-utca 18.

Elvállalok új oltárok, szószékek, szentsirok, szent szobrok készítését kőből, fából vagy imitációból.

Régi munkák felújítását mérsékelt árak mellett készítik.

Új oltárképeket hírneves festőművészek közreműködésével állítom elő. Műtermemben kész templom- és szoba-diszek vannak raktáron.

Továbbá e helyen is felhívom a Főtisztelendő urak szíves figyelmét a műtermemben készletben levő stációdombornú képek megtekintésére.

Költségvetéssel, rajzokkal díjmentesen szolgálok.

Az ügy könnyebb elintézése céljából saját költségemen utazom bárhova.

Az aranyozás tiszta Katalin arannyal történik
Kiváló tisztelettel **Szabó Sándor.**

HIRDETÉSEK

felvétetnek a kiadóhivatalban

SZATMÁRON
Iskola-köz 3. sz.

100.000

lábat tesz tönkre a szűk cipő. Aki ennek ellensége, önmagának meg jó

barátja, az rendelni fog izlése szerint cipőt

VALEK JÁNOS *cipész mesternél*

Szatmáron, Széchenyi-u. 7. (Bölönyi-ház)

a püspöki palotával szemben.

Kivánatra mérték után bármilyen kivitelű cipők és csizmák is készülnek.

A ki igazán finom, kényelmes, elegáns és tartós honi gyártmányú lábbelit akar vásárolni, az bizalommal fordulhat

Vuja János

-hoz, **SZATMÁR, Deák-tér**, (Keresztes András-féle ház aki dusan felszerelt **cipő-raktárában** csakis **valódi finom bőrből**, a már is világhírű hazai gyárakban cipőket és csizmákat **nagyon is versenyképes árak mellett** hozza forgalomba és üzletéből minden **olcsóbb rendű készítményt** a szokásos bőr és talp utánzatokat teljesen kiküszöbölte, és a kinek áru csinoság dolgában is párját ritkítja

Magas foku denaturált szesz 1 l. 56 fl. Pormentesítő olaj 1 l. 80 fl

OLCSÓBB MINT BÁRHOLI!

Győry Károly üveg porozellán kereskedése = **Szatmár, Deák-tér**

Üveg, tükör, porozellán lámpa, evőeszközök, patent befőttes üvegek fémszárral. Képkerekek (secesios, antik, és barok rájá) a legtartósab mosható aranyozással. Épület üvegezéseket vidéken is elvállalok. Nagyobb bevásárlásoknál tetemes engedményt adok.

Tisztelettel _____ **Győry Károly.**

Csillár petroleum 1 l. 44 fillér. — — — — — Piroleum 1 l. 48 fillér

184

Kocsi tulajdonos urak figyelmébe!

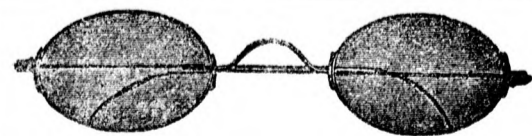
BENYÓ ANDOR

kocsigyártó

Szatmár, Kossuth Lajos-utca 12.

(Régi kisvárosháza).

Új kocsikat raktáron tart, ócskákat becserél, lagozásért és posztóért jótállást vállal.

Szemüveg és óra javítások jutányos árban készíttetnek. 251

Szemüvegek, Zwickerek, látszerészeti cikkek ugyisint arany, ezüst, nickel zsebórák, valamint mindentéle inga, ébresztő és fali órák kaphatók

FEISZTHUBER JÁNOS

órásnál **Szatmár Deák-tér 26. sz.**

Plébánia-palota.